

تبعیض از منظر

قرآن، پیامبر و ائمه علیهم السلام

مؤلف: سید علی صادق خواجه

www.ketab.ir

تبعیض از منظر قرآن، پیامبر و ائمه علیهم السلام

مؤلف: سید علی صادق خواه

ویراستاری: سیداسلام فاطمی

ناشر: عصر جوان

صفحه آرا و طراح جلد: محمود دهقانی

نوبت و سال انتشار: اول ۱۴۰۰

چاپخانه: زمزم

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قطع و صفحه: رقعی ۱۸۶ صفحه

قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان

مرکز پخش: قم، پاساژ قدس، طبقه آخر، پلاک ۱۶۷، انتشارات عصر جوان

تلفن: ۰۲۵۳۷۷۳۰۰۴۷ همراه: ۰۹۱۲۵۵۲۸۴۸۰

سرشناسه: صادق خواه، سیدعلی، ۳۷-
عنوان و نام پدیدآور: تبعیض از منظر قرآن، روایت و ائمه علیهم السلام / مولف سیدعلی
صادق خواه؛

ویراستاری سیدالسلام فاطمی.

مشخصات نشر: قم: عصر جوان، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۱۸۶ ص؛ ۵/۲۱×۵/۱۴ س.م.

شابک: 978-622-253-162-1

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

موضوع: تبعیض -- جنبه های مذهبی -- اسلام

موضوع: Discrimination -- Religious aspects -- Islam

موضوع: تبعیض نژادی -- جنبه های مذهبی -- اسلام

موضوع: Race discrimination -- Religious aspects -- Islam

رده بندی کنگره: BP ۲۳۰/۱۶

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۸۳

شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۳۲۵۵۰

کلیه حقوق این اثر محفوظ است.

فهرست مطالب

- ۷ مقدمه
- ۸ نظام برده داری
- ۹ آزادی سیاهپوستان
- ۱۰ عصر جدید
- ۱۲ جنبش برابر خواهی
- ۱۴ شخصیت‌های مبارزگر با تبعیض نژادی
- ۱۴ منابع
- ۱۵ فصل اول: کلیات
- ۱۶ تبعیض بر لغت و اصطلاح
- ۱۶ معنی تبعیض
- ۲۴ فهرست منابع
- ۲۶ من نمی‌توانم نفس بکشم
- ۲۸ پی‌نوشت‌ها
- ۲۹ تبعیض نژادی
- ۳۰ آپارتاید
- ۳۰ نژادپرستی و مدرنیته
- ۳۵ پی‌نوشت‌ها
- ۳۶ در سینه‌های یونان
- ۳۸ در روم و ایران باستان
- ۳۸ در مصر و حجاز
- ۳۹ گویی نیسم [۹] در فرانسه
- ۴۰ فرضیه افسانه نژادی چگونه بوجود آمد؟
- ۴۱ ظهور فاشیسم
- ۴۲ ایده آل ژرمنیک
- ۴۴ فهرست منابع

- پی‌نوشت‌ها ۴۴
- گفتمان برابری در تفکر غربی ۴۸
- میراث نلسون ماندلا ۵۱
- این است راه حل اسلام ۵۴
- پی‌نوشت‌ها ۵۵
- دانشمندان بر علیه نژادپرستی سخن می‌گویند ۶۶
- نژاد پرستی در امریکا ۷۱
- جمهوری اسلامی و مبارزه با تبعیض نژادی ۷۶
- عضویت در اسناد بین‌المللی عدم تبعیض ۷۷
- خالی شدن انبارهای آمازون ۷۸
- پی‌نوشت‌ها ۹۳
- فصل دوم: عدالت محوری در قرآن و حدیث (مخالفت با تبعیض) .. ۹۴**
- اسلام مکتب معتدل ۹۵
- اهل بیت و عدالت ۹۸
- کشتزار جامعه تشنه عدالت ۱۰۲
- عوامل اجرایی عدالت ۱۱۳
- پی‌نوشت‌ها ۱۱۷
- فصل سوم: امام علی علیه السلام و حقوق متقابل مردم و حکومت و**
- مبارزه با تبعیض‌گرایی ۱۲۱**
- حق و تکلیف ۱۲۲
- منشأ حق ۱۲۳
- حقوق مردم بر حکومت ۱۲۵
- حقوق دولت بر ملت ۱۲۹
- مشورت در دو بُعد «حق و تکلیف»؟ ۱۳۴
- مشورت چگونه انجام گیرد؟ ۱۳۷
- با چه کسی مشورت شود؟ ۱۴۰

تبعیض اصطلاحی است که معانی مختلفی برای آن بیان شده است که در واقع همه آنها به این مفهوم بر می‌گردد که مبنای برتری میان افراد و گروه‌های مختلف، رنگ پوست، نژاد و ریشه ملی و قومی باشد. تبعیض نژادی به عنوان یکی از مهم‌ترین مشکلات و آسیب‌های جوامع و ناقض حقوق انسان‌ها در دوره‌های مختلف تاریخی بوده است؛ و موجب برتری و سلطه گروهی بر گروه دیگر و عامل ایجاد اختلاف و بروز ناامنی و جنگ در جوامع مختلف شده است. تبعیض نژادی به عنوان یک عامل نقض کننده حقوق بشر، در مکتب اسلام و در اعلامیه جهانی حقوق بشر و کنوانسیون‌های بین‌المللی نفی شده است. جمهوری اسلامی ایران تبعیض نژادی را محکوم نموده است. اصول اولیه قانون اساسی که بر مبنای تعلیم دینی تدوین شده‌اند؛ بر تساوی عموم افراد ملتصرف نظر از رنگ، نژاد، زبان و ... تأکید دارد. کشور ایران مخالفت خود را نسبت به تبعیض نژادی با ملحق شدن به کنوانسیون‌های بین‌المللی در مورد تبعیض نژادی نشان داده است.

نخستین ساکنان اروپایی آمریکا، اسپانیایی‌ها بودند که قدم بر خاک فلوریدای کنونی گذاشتند. با آغاز قرن هفدهم، انگلیسی‌ها در سواحل شمالی، مکانی که اکنون نیوانگلند شناخته می‌شود، چندین شهر ساختند. بعدها این مناطق، مستعمرات سیزده گانه بریتانیا در سرزمین جدید را شکل دادند. در سرتاسر قرن ۱۷ و ۱۸ میلادی، ابتدا ماجراجویان اسپانیایی، انگلیسی و فرانسوی راهی آمریکا شدند و پس از آنان شهروندان دیگر مناطق اروپا، از جمله آلمانی‌ها، هلندی‌ها،

سوئدی‌ها و ایرلندی‌ها، موج دوم مهاجرین را بوجود آوردند. تا زمانی که زمین حاصلخیز برای کشاورزی به میزان نامحدود در اختیار مهاجرین بود، اختلافات نژادی میان ساکنان اولیه سرزمین آمریکا به چشم نمی‌خورد. هرچند که از همان روزهای نخست ورود اروپایی‌ها به سرزمین جدید، جنگ بی‌انتهایی میان تازه واردین و بومیان سرخپوست در گرفت.

اختلاف اروپایی‌ها بعد از چند جنگ سرانجام با پیروزی نهایی بریتانیا بر فرانسه و اسپانیا در اواسط قرن ۱۸ پایان یافت. مستعمرات سیزده گانه با ورود هزاران هزار انگلیسی روز به روز بزرگ‌تر می‌شدند. سرخپوستان یا با جنگ یا با فریب از زمین‌های آبا و اجدادی خود رانده و به درون قلعه رانده می‌شدند. در جریان جنگ هفت ساله در اواسط قرن ۱۸، فرانسه از ساحل شرقی رودخانه می‌سی‌سی‌پی رانده و انگلیس مالک سرزمین وسیعی از اقیانوس اطلس تا رودخانه می‌سی‌سی‌پی شد. بدین ترتیب تا یک قرن بعد، مساله‌ای به نام تعارض نژادی در این سرزمین دیده نمی‌شد. حتی نظام برده داری نیز تا اوایل اواسط قرن نوزدهم در زمره تعارضات نژادی قرار نمی‌گرفت.

نظام برده داری

«یکشنبه سیاه» واقعه‌ای بود که در سال ۱۹۶۵ در آلاباما اتفاق افتاد. هنگامی که «مساله نژاد سیاه» با تعارضات اقتصادی نژاد سفید گره خورد، پدیده‌ای به نام «تعارضات نژادی» در جامعه آمریکا شکل گرفت که تا کنون نیز ادامه دارد. در این تعارضات اگرچه سیاهان موضوع اصلی بودند، اما هدف اصلی را تشکیل نمی‌دادند. به عبارت دیگر، به استثنای تعداد اندکی از روشنفکران و کشیشان نیوانگلندی که

نظام برده داری را مغایر اخلاق اجتماعی و عدالت الهی تعبیر می کردند، دیگر مخالفین برده داری به دنبال اهداف و منافع اقتصادی بودند.

تفاوت زندگی اقتصادی شمال و جنوب آمریکا در نیمه نخست قرن نوزدهم، جامعه آمریکا را به دو گروه متخاصم تبدیل کرد. شمال به دلیل موقعیت خاص جغرافیایی خود هرگز نتوانست مزارع بزرگ و وسیع جنوب را بوجود آورد. در حالیکه ثروت در جنوب حاصل میلیون‌ها هکتار زمین کشاورزی بود که صدها هزار برده سیاهپوست در بدترین شرایط انسانی به کشت توتون و پنبه مشغول بودند. شمالی‌های صنعت گر و تاجر، سیاهپوستان را افرادی دست و پا گیر و زائد تلقی می کردند. از آنجا که حرکت سریع تمدن غرب، برتری جامعه صنعتی بر جامعه کشاورزی را در سال‌های نخستین قرن ۱۹ به اثبات رسانده بود، اختلاف میان شمال صنعتی با جنوب کشاورزی سرانجام با یک جنگ خونین چهار ساله حل و فصل شد.

آزادی سیاهپوستان

با پایان جنگ داخلی آمریکا و آزادی میلیون‌ها برده رهایی یافته از نظام برده داری، جامعه آمریکا وارد نبرد بی وقفه نژادی شد. در یک سوی این نبرد، سفیدپوستان جنوب بودند که در جریان جنگ داخلی، تمام ثروت و امتیازات اشرافی خود را از دست داده بودند و می‌بایست با بردگان سابق خود همانند انسان‌های برابر رفتار کنند. در سوی دیگر سیاهپوستان می‌خواستند حقوق تضييع شده خود و اجدادشان را در کوتاه ترین زمان ممکن طلب کنند. بدیهی است چنین فضای آشفته‌ای، رابطه میان نژاد سفید و سیاه را بیش از پیش تخریب کرد. برخی از

بردگان سابق راه سرزمین‌های وسیع غرب را که هنوز به تصرف کامل در نیامده بود، در پیش گرفتند و زندگی جدیدی را برای خود و فرزندان‌شان بوجود آوردند. اما میلیون‌ها سیاه فقیر که هنوز به اربابان سابق خود وابسته بودند در جنوب باقی ماندند و با مشکلات عدیده از جمله فقر، بیکار و نژاد پرستی مواجه شدند.

دولت فدرال برای حل معضل برده داری، اصلاحیه سیزدهم قانون اساسی ایالات متحده آمریکا قانون اساسی را در سال ۱۸۶۵ به تصویب رساند. براساس ای اصلاحیه «بردگی و کار اجباری جز به عنوان مجازات جرمی که شخص، طبق مقررات به آن محکوم شده باشد، در ایالات متحده یا هر مکان دیگری در حوزه قضایی آنها» ممنوع شد. این قانون سه سال بعد با اعطای حق شهروندی به کلیه اتباع ایالات متحده آمریکا فارغ از نژاد و رنگ پوست بر اساس اصلاحیه چهارم قانون اساسی، تکمیل شد.

عصر جدید

تا یک قرن بعد، میلیون‌ها سیاه‌پوست آمریکایی در فقر و تنگدستی گرفتار بودند. بسیاری از کارفرمایان در جنوب علاقه‌ای نداشتند که سیاهان را به کار بگمارند. وضعیت تحصیلی و آموزشی سیاهان نیز در شرایط اسفناکی قرار داشت. تا زمان الغای برده داری، سواد خواندن و نوشتن برای برده‌ها جرم غیر قابل بخششی بود. بعد از الغای برده داری نیز سیاه‌پوستان فقیر قادر نبودند که کودکان خود را در مدارس ثبت نام نمایند. آن دسته از کودکان سیاه که از شانس بیشتری برخوردار بودند، مجبور بودند در مدارسی جدا از سفید پوستان تحصیل کنند. سیاهان در حالی با این مشکلات دست به گریبان بودند